

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 636.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245214525728.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Naar man fra Høiderne, vi nu har bestegget, overskuer det Syttende Aarhundrede, og seer Intet bevæge sig paa den store Skueplads uden Krigshære, som Rovdyr i store og smaa Flokke, hører *Døden* udraabt (udraabe) fra alle Prædikestole som *Livets* Maal, og seer *Dødens* *Altere* ryge fra alle *Skoler*: i *Wittenberg*, *Leyden* og *Oxford* saavel som i *Paris*, *Alcala* og *Ingolstadt*; da føler man sig naturligviis beklemmt og fristes til at vende det Ryggen, som en Ørk, hvor intet Levende kan bjerge sig og ei engang *Uvætter* finder Hvile; men naar vi betænke, at alt det *Menneskelige*, der nu enten fryder sig ved Livet eller strider dog for det, er kommet til os ogsaa giennem dette Aarhundrede, giennem disse *Tyrkiske* Krige, *Braminske* Kirker og *Chinesiske* Skoler, da følger det af sig selv, at Børnenes Øie maa ikke krympe sig ved at betragte den *Skjærsild*, Fædrene var nødt til at giennemgaae. Hvoraf den tunge Nødvendighed reiste sig, eller hvorfor selv de Stammer, der vandrede i *Luthers* Spor og kæmpede for at holde »Begravelsen« aaben, som Luther væltede Stenen fra, hvorfor de selv tilstoppede *Mundingen* med *Latinske* *Grammatiker*, *Romer-Retter* og *Symbolske* Bøger, det er vistnok svart at forstaae, men lader sig dog allerede temmelig godt forklare af den hardtad uindskrænket herskende Aandløshed og drengagtige Selv-Klogskab, der, efter Omstændighederne, sagtens i *Forstands-Tidens* Begyndelse var uundgaaelige, og allenfalds er det Verdens-Historiens Opgave at vise os de Begivenheder, som, under *Forsynets* Styrelse, holdt Løbebanen aaben, og det er unægtelig den *Tydske* Tredivaars-Krig, den *Hollandske* Søfart og de *Engelske* Borger-Krige, saa, hvor lidet tiltrækkende end disse Ting i sig selv er, kræve de dog vor Opmærksomhed, som Hoved-Begivenheder paa Menneske-Livets Vei giennem »Ilden og Vandet.« I det Enkelte har *Aanden* vistnok mangen Gang ondt ved at tage Parti, hvor den synes udelukt paa begge Sider, men da Den dog aldrig kan være ligegyldig ved en Strid, *hvorigiennem* den har tilkæmpet sig Frihed og Oplysning, maa den dog i det Hele tage *Protestantismens*, *Hollændernes* og de urolige Engelskmænds 637 mænds Parti mod *Jesuiten*, *Spanioler*, *Bairer* og *Stuarter*.